

Summa Theologiae IIa IIae, q. 185, a. 1.

Is het geoorloofd te verlangen naar het bisschopsambt?

Objectie 1. Het lijkt dat het geoorloofd is naar het bisschopsambt te streven. Immers de Apostel zegt: “Wie naar het bisschopsambt streeft, streeft naar een goede zaak” (1 *Tim.* 3, 1). Maar een goede zaak nastreven is een geoorloofde en lovenswaardige zaak. Dus is het lovenswaardig te streven naar het bisschopsambt.

Objectie 2. Bovendien, de bisschoppelijke staat is volmaakter dan de religieuze staat, zoals boven werd gezegd [q. 184, a. 7]. Maar het is lovenswaardig te verlangen om in de religieuze staat binnen te treden. Dus is het lovenswaardig dat iemand verlangt om tot het bisschopsambt bevorderd te worden.

Objectie 3. Bovendien zegt *Spreuken* 11 [26]: “Wie het koren achterhoudt, wordt door het volk verwenst, maar zegen komt over het hoofd van wie het verkoopt.” Maar hij die, zowel wat betreft leven als wat betreft kennis, geschikt is voor het bisschopsambt, lijkt het geestelijke koren te verbergen indien hij zich onttrekt aan het bisschopsambt, terwijl door het bisschopsambt te aanvaarden, hij wordt geplaatst in de staat van het verdelen van het geestelijke koren. Het lijkt dus dat het lovenswaardig is om het bisschopsambt te verlangen en onlovenswaardig om het te weigeren.

Objectie 4. Bovendien worden de handelingen van de heiligen waarover de Schrift ons verteld, aan ons tot voorbeeld gesteld, volgens *Romeinen* 15 [4]: “Wat opgeschreven is, werd opgeschreven tot onze lering”. Maar we lezen in *Jesaja* 6 dat Jesaja zich opgegeven had voor het ambt van prediker, wat voornamelijk toekomt aan bisschoppen. Het lijkt dus dat het lovenswaardig is om te verlangen naar het bisschopsambt.

Daarentegen zegt Augustinus in *De Stad Gods* XIX [19]: “De hogere plaats, waarzonder het volk niet kan bestuurd worden, ofschoon deze op passende wijze zou bekleed worden, wordt toch op onangepaste wijze nagestreefd.”

Ik antwoord dat er in het bisschopsambt drie zaken zijn om te beschouwen. *Ten eerste* - en deze is fundamenteel en geldt als doel- is het bisschopswerk zelf, dat op het goed van de naaste gericht is volgens Johannes [21, 17]: “Wijdt mijn schapen”. *Anders* echter is de hoogte van de graad want de bisschop is geplaatst boven de anderen volgens Matteus 24 [45]: “De trouwe en verstandige slaaf, die de Heer heeft aangesteld over zijn gezin.” *Ten derde* echter is er datgene wat volgt hieruit, nl. eerbied, eer en voldoende tijdelijke goederen volgens 1 *Tim.* 5 [17]: “De oudsten die zich goed tonen, verdienen dubbele eer”.

Om deze reden is het nastreven van het bisschopsambt omwille van deze bijhorende voordelen, manifest ongeoorloofd en behoort het tot de zondige begeerte en de ambitie. Daarom zei onze Heer tot de Farizeeërs: “Ze zijn uit op de ereplaatsen bij de maaltijden en de voornaamste zetels in de synagogen en willen gegroet worden op de markt en door de mensen rabbi genoemd worden.” *Matt.* 23 [6-7]

Wat het tweede betreft, dus de hoogte van de graad, is het verlangen naar het bisschopsambt verwaandheid. Vandaar vermaant de Heer de leerlingen omwille van hun zoeken naar de eerste plaats: “Jullie weten dat de leiders van de volkeren heerschappij voren over hen” (*Matt.* 20 [5]), waarbij Johannes Chrysostomos opmerkt [*In Matth. Hom.* 65]: “Zo toont Hij hun dat het een zaak van de heidenen is om de eerste te willen zijn. En door deze vergelijking met de heidenen, bekeert hun onstuimige zielen.”

Echter, verlangen om het goede te doen voor de naaste is in zichzelf lovenswaardig en deugdzaam. Maar aangezien deze bisschoppelijke handeling ten aanzien van de naaste

2009

samengaat met de hoogte van de graad, lijkt het aanmatigend dat, tenzij er een duidelijke en dringende reden, iemand verlangt om boven anderen geplaatst te worden om het goede voor hen te doen. Daarom zegt Gregorius in *Pastor*.¹ [1, 8] dat “het lovenswaardig was om het bisschopsambt te zoeken, toen het zeker was dat iemand in groot gevaar zou komen.” Vandaar was het niet makkelijk om iemand te vinden die deze last zou aanvaarden. Vooral omdat het door de ijver van de liefde is dat iemand op goddelijke wijze opgewekt wordt om dit te doen, volgens Gregorius die in *Pastor*. [1, 7] zegt dat “Jesaja, die verlangde om goed te doen voor de naaste, verlangde op lovenswaardige wijze naar het ambt van prediker.”

Wat elkeen echter kan nastreven zonder verwaandheid, is om deze werken te doen indien hij zich in dit ambt zou bevinden of dat hij waard is om deze dingen te doen, zodanig dat het object van het verlangen het goede werk is en niet de eerste te willen zijn in waardigheid. Vandaar zegt Johannes Chrysostomos [In Matth. Hom 35, Opus Imperf.²]: “Een goede zaak nastreven, is goed. Maar is ijdel om de voornaamste plaats wat betreft eer te begeren. Want de voornaamste plaats zoekt wie haar ontvlucht en ontvlucht wie haar zoekt.”

Weerlegging 1. Gregorius zegt in *Pastor*. [1, 8]: “De Apostel heeft dit gezegd in een tijd waarin degene die zich aan het hoofd bevond van het volk, eerst geleid werd door de kwellingen van het martelaarschap”, zodanig dat er niets anders was wat in het bisschopsambt kon verlangd worden, dan de goede zaak. Vandaar zegt Augustinus in *De Stad Gods* XIX [19] dat “de Apostel die schrijft: “Wie naar het bisschopsambt streeft, streeft naar een goede zaak”, wilde daarmee uitleggen wat het bisschopsambt is: dat het de naam is van een werk en niet van een eer. Het woord ‘skopos’ betekent namelijk ‘intentio’, oplettendheid. Dus het werkwoord ‘episkopein’ kunnen we weergeven met ‘superintendere’, oplettend toezien. Iemand die erop uit is om de eerste plaats te bekleden, in plaats van om nuttig te zijn, kan daaruit wel begrijpen dat hij geen episcopus, geen bisschop is.” Wat eerder zei hij: “In het werk moet onze liefde niet uitgaan naar eer of macht in dit leven -alles onder de zon is immers ijdel- maar naar het werk zelf, dat behulp van die eer of macht verricht wordt.” Echter, zoals Gregorius zegt in *Pastor*. [1, 8]: “De apostel, die het verlangen om de goede zaak te doen, looft, verandert wat hij looft in vrees wanneer hij vervolgt: “Het is dus noodzakelijk dat de bisschop onberispelijk is” [1 Tim. 3, 2]: alsof hij zou zeggen: Ik prijs wat jullie zoeken, maar weet eerst wat jullie zoeken.”

Weerlegging 2. Het is niet hetzelfde de religieuze staat na te streven en de bisschoppelijke staat na te streven en dit omwille van twee redenen. Ten eerste omdat de volmaaktheid van leven een voorwaarde is voor de bisschoppelijke staat zoals blijkt uit de vraag van de Heer aan Petrus of hij Hem meer dan de anderen beminde, alvorens het pastorale ambt aan hem toe te wijzen, terwijl de volmaaktheid niet een voorwaarde is voor de religieuze staat, maar een weg naar de volmaaktheid. Vandaar zegt de Heer in *Matt*. 19 [21] niet: “Indien je volmaakt bent, ga en verkoop alles wat je hebt” maar “Indien je wil volmaakt zijn.” De reden voor dit verschil is volgens Dionysius [Eccl. Hier. VI] dat volmaaktheid actief toekomt aan de bisschop, als degene die vervolmaakt, maar aan de monnik passief als degene die wordt vervolmaakt. Men moet echter volmaakt zijn om anderen tot volmaaktheid te brengen, maar niet om tot volmaaktheid gebracht te worden. Het is echter verwaand wanneer iemand zichzelf als volmaakt beschouwt, maar niet om te streven naar volmaaktheid. Ten tweede omdat hij die de religieuze staat op zich neemt, zich onderwerpt aan anderen omwille van een geestelijk voordeel en het is aan iedereen geoorloofd dit te doen. Daarom zegt Augustinus in

---

¹ Het betreft hier en verder de *Liber Pastoralis Curae*, Lt-Fr. Sources Chrétiennes 381-382.

² Het zogenaamde Opus Imperfectum werd valselijk toegeschreven aan Chrysostomos.

2009

de *Stad Gods* XIX [19]: “Het wordt niemand verboden te streven naar het kennen van de waarheid zoals dit bij een lovenswaardige ambteloosheid hoort.” Maar hij die overgaat naar de bisschoppelijke staat, wordt verheven om in anderen te voorzien en deze verheffing mag niemand voor zichzelf aanmeten, volgens *Hebr. 5* [4]: “Niemand kan zich die waardigheid aanmeten behalve hij die geroepen is door God” en Chrysostomos zegt in *Super Matth.*: “Het primaatschap in de Kerk begeren is rechtvaardig noch nuttig. Want welke wijze mens zoekt vanuit zichzelf zich aan zulk slaafse dienst en gevaar te onderwerpen zodanig dat hij rekenschap aflegt voor geheel de Kerk tenzij hij die het oordeel van God niet vreest en een wereldlijk misbruik maakt van zijn kerkelijk primaatschap en zo zichzelf omvormt tot het wereldlijke.

Weerlegging 3. Het beheer van geestelijk koren mag niet gedaan worden volgens willekeur maar voornamelijk volgens het oordeel en de dispositie van God en op de tweede plaats volgens het oordeel van hogere prelaten, waarvan gezegd wordt in *1 Cor. 4* [1]: “Men moet ons dus beschouwen als dienaars van Christus en beheerders van Gods geheimen.” Men moet dus niet menen dat wie het ambt niet toekomt of wie geen opdracht van zijn oversten heeft ontvangen de geestelijke vruchten verbergt wanneer hij zich onthoudt van de correctie of de leiding van anderen. Men moet enkel oordelen dat hij de geestelijke vruchten verbergt indien hij het beheer verwaarloost krachtens het ambt of het ambt pertinent zou weigeren indien het aan hem opgelegd zou worden.

Daarom zegt Augustinus in de *Stad Gods* XIX [19]: “De heilige ambteloosheid wordt nagestreefd uit liefde tot de waarheid, terwijl een gerechte taak wordt aanvaard onder de dwang der naastenliefde. Indien niemand ons deze last oplegt, kunnen wij vrij blijven om de waarheid in te zien en te beschouwen; wordt hij ons echter opgelegd, dan moeten wij hem aanvaarden, omdat de naastenliefde daartoe noodzaakt.”

Weerlegging 4. Zoals Gregorius zegt in *Pastor.* [I, 7]: “Jesaja, die gezonden wilde worden, zag zichzelf reeds gezuiverd door het vuur van het altaar opdat niemand zou durven ongezuiverd het heilige ambt te benaderen. Omdat het dus zeer moeilijk is voor iemand om te weten dat hij gezuiverd is, is het veiliger om af te zien van het ambt van prediker.”

Vertaling: J. Vijgen